

שנה נקיימנו

לעצם הרעיון. הסובייטים התנגדו לכך אף הם (וכמוכן גם ר"ח) עד לסוף שנות ה-60, כאשר החלו משנים את עמדתם. אני מספר על כך שוב רק כדי להזכיר שלפני פחות מ-20 שנה התנגדו אש"ף באופן מוחלט לפיתרון זה, וכך גם כמעט כל מעצמות העולם.

עכשיו קיבל אש"ף פה אחד את הפיתרון הזה, וברוב גדול גם את המסקנות המדיניות האקטואליות הנובעות ממנו. מדיניות העולם מכירות בזו אחר זו במדינה החדשה, וגם מי שלא הכירו בה עדיין, כמו ארצות הברית, בירכו על עצם ההחלטה. כולו, מלבד ישראל.

ועומדות בינינו, כגון בעיית ירושלים, בעיית שיקום הפלסטיים, בעיית הביטחון ההדדי. הבה נפסיק את שפיות-הדמים. הבה נכריז מייד על הפסקת כל מעשי האיבה. הבה נעלה מייד על דרך-השלום.

כולנו בני-אברהם. כולנו אחים ארץ זו. הבה נשתף פעולה כדי להחזיר לה שלום, שיגשג וצדק."

הערה אישית

ורשה לי להעיר כאן הערה אישית. בשבילי היה ה-15 בנובמבר

החשוב הוא שהעם הפלסטיני הכריז על הקמת מדינתו, וכי באותו מעמד עצמו הכיר במדינה היהודית, בלגיטימיות של קיומה, ובזכותה לביטחון ולשלמות טריטוריאלית.

בונה מקרב לב

אילו היינו עם נורמלי... אילו היינו עם נורמלי, לא זה בלבד שהיינו מעודדים את הפלסטינים לצאת לרחובות, לרקוד ולירות זיקוקי-דירנור, אלא שהיינו גם אנחנו משמרי עים קריאת-היידר גדולה וממור שבת.

למדינה משלהם מבוססת על החלטת האו"ם, תוך ציון מפורש שזו כוללת גם החלטה על הקמת מדינה יהודית. ולא זה בלבד שיש כאן הכרה בלגיטימיות של מדינת ישראל, אלא גם הכרה באופייה היהודי.

היעדר כל איזכור של "האמנה הפלסטינית".

במשך שנים טענה התעמולה הישראלית כי קיום האמנה הוא-הוא המרר קו מתוכן כל צעד פלסטיני לקראת השלום. לעומת זאת ציינתי לא אחת כי אין תקדים בהיסטוריה לביטול מפורש של מיסמכים כאלה, אלא שהדרך המובלת היא חיבור מיסמכים חדשים,

מן הכול האלה עשו את זה: הדבר מוכיח שוב שאי-אפשר לסמוך על הערבים. במשך שלושה דורות הם אמרו "לא" לכל יוזמת-שלום, וכך איפשרו לנו לנשל אותם מכל נכסיהם הלאומיים והאנושיים, וגם להופיע בעיני העולם — ובעיני עצמנו — כרופים שלום וצדק.

"לא" הערבי היה הנשק החדש שלנו. סמכנו עליו.

אבל אי-אפשר עוד לסמוך. הנה באים הפלסטינים, במוסד הלאומי העליון שלהם, ומכריזים על נכר נותם להכיר בישראל, לחיות בשלום עימה, לנהל משאומתן איתה, לשבת עימה כדי לקבוע גבולות וסידורי-בטחון ומיסגרת לרדקיוס.

במשך שנים איווכת חרדה צמרה ישראל מפני הרגע הזה. היא קיוותה שלא יבוא, שהפלסטינים ימשיכו להשיג, או שאנחנו נצליח לשגוע אותם. שיעלה בידנו לעודד את הקיצונים שבקרבם ולרפות את ידי המתונים. אך בסתר-ליבם ידעו אנשי-הצמרת שהנשק הסודי שלנו הולך ונעלם, שתחת ה"לא" הערבי עומד לבוא ה"כן" הערבי.

ומפני ה"כן" הערבי אין להם הגנה.

ה"כן" הערבי מעמיד על סדר-היום הלאומי והבינלאומי את גורל השטחים הפלסטיניים הכבושים. הוא מגדיר בכי רור את מהות הסיכסוך בשעה זו: הכי בוש המתמשך, השילטון על עם אחר. הכרזת העצמאות של ה-15 בנובמבר 1988 — תאריך שכבר הפך היסטורי — לא יצרה מצב חדש. אבל היא מבשרת לכל את מהות המצב שנוצר זה מכבר: יש עם פלסטיני, יש מולדת פלסטינית, במקום או במאוחר ישיג העם הפלסטיני את עצמאותו במולדת הפלסטינית. אין כוח בעולם היכול למנוע זאת לאורך ימים. **"הכרזת העצמאות" מוסיפה למצב זה מימד חדש: העם הפלסטיני מוכן לקבל את עצמאותו תוך לבז ישראל, ותוך שלום עירימה.**

הכרה חד-משמעית

מועצה הלאומית הפלסטינית, שקיבלה את ההכרה הזאת פה אחד, ביטאה את נכונותה לשלום עם ישראל. ואולי ליתר דיוק: את הכרתה שהעצמאות הפלסטינית לא תושג אלא בהסכמת ישראל.

הדבר בא לידי ביטוי בהכרזה עצמה, הן במה שיש בה, הן במה שאין בה. בין השאר:

קבלתה של החלטת-החלויקה של האו"ם משנת 1947.

הדבר נאמר בצורה ברורה וחד-משמעית לחלוטין: "למרות אי-הצדק ההיסטורי שנכפה על העם הערבי הפלסטיני, אשר גרם לפיזור ומנוע ממנו את זכותו להגדרה עצמית למחרת החלטת עצרת האו"ם 181 (1947), שהמליצה על חלוקת פלסטין לשתי מדינות, אחת ערבית ואחת יהודית, ברור שהחלטה זו היא הקובעת את התנאים ללגיטימיות הבינלאומית, אשר מבטיח חיים גם את זכות העם הערבי הפלסטיני לריבונות ולעצמאות."

כדאי לקרוא פסק זה בהירות רבה. מובן שיינו יכולים לקבל את התיאור ההיסטורי, המעלים את העובדה שהערבי הערבי הוא שסירב ב-1947 לקבל את החלטת-החלוקה. אבל אין זה חשוב כיום, אלא לניחוח ההיסטורי. מה שחשוב במישפט זה הוא: כל תביעת הפלסטינים



יאסר ערפאת

גם הרצל, גם ז'בוטינסקי, גם הרבי מלובאין

1988 גם חג פרטי, חג בלב, מפני שמזה 40 שנה ויותר אני דוגל בפיתרון הזה. חיבתי הרבה זמן לרגע זה.

ב-1970 טיפל לי יהושפט הרכבי וסיפר לי שהגיע לידו ספר, שהופיע בהוצאה לאור הרישמית של אש"ף בכירות, וששמו בערבית אורי אבנרי והציונות החדשה. לא האמנתי למשמע אונני, אך הוא שלח לי את הספר. ספר זה, כשפה הערבית, פרי עטו של כאמל מנצור, היה מוקדש כולו לוויכוח עם מה שהוא קרא "תוכנית אבנרי" — והיא התוכנית של הקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, לצד ישראל ותוך שלום עימה.

המסקנה של הכותב היתה שזוהי מזימה ציונית חדשה, ושאינו מסוכן למהפכה הפלסטינית יותר מאשר גולדה מאיר ומנחם בגין.

כעבור זמן-מה הופיע ספר זה גם בצרפתית. באותה עת יצאתי לכמה סיורים בחו"ל, כדי לעשות גפשות לפיתרון זה. הצלחתי להיפגש עם אנשי-מימשל רמיזים בוויינגטון, עם מדינאים בריטיים ואחרים. בכל מקום נתקלתי בהתנגדות נמרצת. בבית הלבן ובמשרד-החוץ בורנגטון, הלבן הבריטי והאירופית היתה קיימת או התנגדות טוטאלית

היינו מכריזים: "תבוא עליכם ברכה. קבלו את איחולנו הלבניים למדינה החדשה."

"אמנם, איחרתם ב-40 שנה. הלוואי והייתם מקבלים החלטה זו ב-1947. שילמתם מחיר כבד עבור איחור זה. אך מוטב מאוחר מאשר בכלל לא."

עכשיו, אחרי שהגעתי למסקנה זו, אנחנו מושיטים לכם את ידינו, על פני התהום של מילחמתנו הארוכה והאכזרית, למען חיים משותפים במולדתנו המשותפת, בשתי מדינות גאות ועצמאיות, זו לצד זו.

"אמנם, הכרזתכם אינה עונה על כל השאלות. אלה צריכות להתברר ולבוא על פיתרון במשאומתן בינינו. שם נציג לכם את תביעותינו, ושם תציגו אתם את תביעותיכם. הבה נחליט בכך בהקדם האפשרי."

ממשלת-ישראל מכירה עקרונית במדינה הפלסטינית. ההכרה המלאה תבוא אחרי שייקבעו הגבולות בינינו. לפי תפיסתנו יהיו אלה הגבולות של ה-4 ביוני 1967, בשנייהם הדרים קלים.

אנו קוראים לכם להקים בי הקדם את ממשלתכם הזמנית, כדי שהממשלה הזמנית יתנהל בין שתי ממשלות. משאומתן זה צריך להביא להסכם-שלום, שיתור את כל הבעיות התלויות

המבטלים את הקודמים. וזהו בדיוק מה שקרה עכשיו.

על פי האמנה הפלסטינית עצמה, מוסמך רוב של שני שלישים של המועצה הלאומית הפלסטינית לבטל את האמנה וכל חלק ממנה. עכשיו באה המועצה הלאומית הפלסטינית וקיבלה פה אחד מיסמך המבטל את סעיפי האמנה.

האמנה שוללת בפירוש את החלטת-החלוקה משנת 1947. ואילו הכרזת-העצמאות מבוססת כולה על ההכרה בהחלטה זו.

ולא זה בלבד שמיסמך חדש מבטל אוטומטית מיסמך קודם, אלא שהכרזת העצמאות מבטלת, מעצם טיבה, מיסמך חוקתי, את המיסמך שהתקבל לפני דור עליידי מה שהיה אז אירגון חדש, קטן וחלוש.

הכרזת-העצמאות... ר"ה את השימוש בכוח נגד השלמות הטריטוריאלית שלה ושל מדינות אחרות."

נוסחה זו, הלקוחה מההחלטה 242, חוזרת על ההכרה בקיום מדינת-ישראל וזכותה לביטחון בגבולותיה. אלה הם המרכיבים העיקריים. הישחקים סביב ההחלטה 242 במיסמך השני (המיסמך המדיני) אינם חשובים כלל, מפני שהם נוגעים רק לתימונים דיפלומטיים אקטואליים בניחלוקה.

סוף הכה האחד

קטע הקודם ציינתי כי המסקנות המדיניות האקטואליות ה"קבול" במועצה הלאומית. "ברוב-דיעות". בשתי מילים אלה חבוייה מהפכה.

מהפכה ממש: מעבר ממישטר אחד למישטר אחר.

עד כה התקבלו כל ההחלטות בכל 18 המוסכים של המועצה הלאומית הפלסטינית פה אחד. כלומר: אם אחד הפלגים התנגד, לא התקבלה ההחלטה. זה היה אסון, כי שום תנועה גדולה אינה יכולה להתקדם לקראת פיתרון חדשים ונורמליים אם לכל פלג בה יש זכות וטו מוחלט.

באחת השיחות שלי עם יאסר ערפאת (ב-1984 בתוניס) הרשיתי לעצמי להשמיע באוזני פרק בהיסטוריה הפוליטית לו שהמדינה הפוליטית נהרסה שוב ושוב בגלל הכלל שהיה נקוט ב"סיים" הפולני במשך מאות בשנים, ושנקרא "ליכרום וטו". כל חבר ב"סיים" (פרלמנט) יכול היה לקום ולהכריז, בעת הצבעה, "אני מתנגד" וטו זה מנע קבלת כל החלטה.

גם במסורת הערבית יש לעיקרון הפה-האחד ("אג'יט'מע") מעמד חזק. מקורו בחיי השבטים במידבר. אולם העתקה למוסדות העליונים של תנור עה לאומית מודרנית היתה אסון.

עשוי הסכים לז'רג' חבש, ראש החזית העממית לשיחרור פלסטין, לוותר על עיקרון זה. הוא הצביע נגד החלטה מסוימת (לא הכרזת-העצמאות, אלא הסעיף במצע המדיני האקטואלי, הנוגע לפרה הקדושה מס' 242). אך הוא לא הטיל עליה וטו. הוא הפך את עצמו ל"אופוזיציה נאמנה".

זהו צעד כביר לקראת דמוקרטיה אמיתית, בזו המובטחת בהכרזת-העצמאות. הוא מוכיח כי הפלסטינים אכן מתכוונים לקראת חיי-עצמאות במדינה משלהם. זהו מעבר מכמישטר של אירגון-לוחם למישטר של מדינה סדירה.

לפילח לב שמיח

התנועה הישראלית על החלטה מועצה היתא היסטורית, וגם קצת מנומכת.

בשטחים הפלסטיניים הופעל הצבא נגד גילויי-השימחה — אולי הדוגמה הראשונה בהיסטוריה האנושית להפעלת צבא סדיר כדי להחניק גילויים של שימחה. שטחים נרחבים הוחשכו, כדי למנוע מן האוכלוסיה את הצפייה במגהיגם בטלוויזיה. הצבא איים לירות ואף להרוג מי שמשתתפים בגילויי-שימחה, מי שמניפים דגל לאומי, מי שמשמיינים עינים הימנון.